

מסורת הש"ס

א ע"ז כ"ג: מולין כ"ג.
מורה סח: בורות ט"ו.
(ג) ולקמן ט"ז. (ד) לפ"ט.
(ה) ולקמן ט"ז. (ו) ופ"ט.
(ז) ופ"ט. (ח) ופ"ט.
(ט) ופ"ט. (י) ופ"ט.
(יא) ופ"ט. (יב) ופ"ט.
(יג) ופ"ט. (יד) ופ"ט.
(טו) ופ"ט. (טז) ופ"ט.
(יז) ופ"ט. (יח) ופ"ט.
(יט) ופ"ט. (כ) ופ"ט.
(כא) ופ"ט. (כב) ופ"ט.
(כג) ופ"ט. (כד) ופ"ט.
(כה) ופ"ט. (כו) ופ"ט.
(כז) ופ"ט. (כח) ופ"ט.
(כט) ופ"ט. (ל) ופ"ט.

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נז.

עין משפט
גר מצוה

א ח' מ"י פ"ט מהל'
מלכות ד' פ"ט פ"ט
קכ"ג:
ב ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ג ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ד ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ה ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ו ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ז ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ח ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ט ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
י ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יא ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יב ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יג ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יד ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
טו ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
טז ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יז ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יח ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
יט ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כ ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כא ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כב ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כג ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כד ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כה ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כו ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כז ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כח ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
כט ח' מ"י פ"ט מהל' ט:
ל ח' מ"י פ"ט מהל' ט:

והשפחה הארץ. מדלעטו עליהו שמע מינה איפקוד עלייהו: כי השמים כל בשר אם דרכו על הארץ. גלו עריות דכתיב (משנ' ל) דרך
גבר בעלמה ודור המבול על העריות נעשנו דכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה: ואידך. מאן דרשיש וילן
[שם ב] אמר לך אהרה מוילן הוהר אדם הראשון וגבי דור המבול אורחיהו מגלי להודיען על מה נעשנו: קטלייהו קא מגלי. בליו מיתה
ימיתס ויעלוס והוהר מוילן: כירק עש. עשז קרי עשז האפר וכל הגדל ממליו שאין צו עורר למרוס ולורוע: למישרי בשר הוא
דאפס. דלמך לקמן בפירקין דקף

דכתיב ויתשחת הארץ לפני האלהים ותנא
דבי רבי ישמעאל בכל מקום שנא' ההשחתה
אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה

שנא' כי השחית כל בשר את דרכו עבודת כוכבים דכתיב פ' תשחיתון ועשייתם
וגו' ואידך אורחיהו דקא מגלי שפיכות דמים דכתיב שופך דם האדם
וגו' ואידך קטלייהו הוא דקמגלי גול דכתיב כירק עשב נתתי לכם את
כל וא"ל לוי כירק עשב ולא כירק גשה ואידך ההוא למישרי בשר הוא
דאחא אבר מן החי דכתיב א"ך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואידך
ההוא למישרי שרצים הוא דאחא סירוס דכתיב שרצו בארץ ורכו בה
ואידך לברכה בעלמא כלאים דכתיב מהעוף למינהו ואידך ההוא לצותא
בעלמא אמר רב יוסף אמרי בי רב על שלש מצות בן נח נהרג:
גש"ד סימן: על גילוי עריות ועל שפיכות דמים ועל ברכת השם מתקף
לה רב ששת בשלמא שפיכות דמים דכתיב שופך דם האדם וגו' אלא
הנך מנא ליהו אי גמר משפיכות דמים אפילו כולוהו נמי אי משום דאיתרבאי
ימאשי איש עבודת כוכבים נמי איתרבי ימאשי איש אלא אמר רב ששת
אמרי בי רב על ארבע מצות בן נח נהרג ועל עבודת כוכבים בן נח נהרג והתניא
בעבודת כוכבים דברים שב"ד של ישראל ממתין עליהו בן נח מוהר עליהו
אוהרה אין מיתה לא אמר רב נחמן בר יצחק אוהרה שלהו זו היא
מיתתן רב הונא ורב יהודה וכולוהו תלמודי דרב אמרי א"על שבע מצות
בן נח נהרג גלי רחמנא בחדא והוא הרין לכולוהו ועל הגול בן נח נהרג
והתניא על הגול גב וגול וכן יפת תואר וכן כיוצא בהן כותי בכותי
וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם איתא ניתני חיוב משום
דקבעי למיתני א"סיפא בישראל בכותי מותר תנא רישא אסור והא כל
היבא דאית ליה חיובא מיתנא קתני דקתני רישא י"על שפיכות דמים כותי
בכותי וכותי בישראל חייב ישראל בכותי פטור התם היכי ליתני ליתני
אסור ומותר והתניא "כותי" ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורדין
כיוצא בו בגול מאי היא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא
לפועל בכרם פועל בכרם אימת אי בשעת גמר מלאכה התניא
הוא יאי לאו בשעת גמר מלאכה גול מעליא הוא אלא אמר רב פפא
לא נצרכה יאלא לפחות משוה פרוטה אי הכי כותי בישראל אסור הוא
יבר מחילה הוא נהר דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה
כותי בכותי כיוצא בהן כיון י"דלא בני מחילה ניהו גול מעליא הוא
אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא נצרכה אלא לכובש שכר
שכיר כותי בכותי וכותי בישראל אסור ישראל בכותי מותר כיוצא ביפת תואר
מאי היא יכי איתא רב דימי א"ר אלעזר א"ר חנינא יבן נח שייחד שפחה
לעבדו ובא עליה נהרג עליה כיוצא בו דשפיכות דמים לא תניא אמר
אביי אי משכחת דתניא רבי יונתן בן שאול היא דתניא ירבי יונתן בן שאול
אומר רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל
נהרג

הגהות הב"ח

(ה) ר"ח ד"ה כוונת וכו'
כנון (הנפק) מ"ח וי"ב
פ"ה רד"ק: (ט) ר"ח ד"ה
דכתיב וכו' ולא עשז אלא:

הגהות הגר"א

[א] ר"ח ד"ה ישראל
נכנר י"י ומרדכינן איש
כו. ר"ח תמהי מאל וימ"ש
פ"ה רד"ק: (ט) ר"ח ד"ה
מ. ויפ"ט פ"י כ"ח
קט"ו:

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר.
גזיר המבול כתיב ודור
המבול עבודת כוכב'
דכתיב ונכאשית ויקחו
למס נפשו וכו'. שם מקורן
למי שישן ולכל בהמה
וחיה (ורד"ק ג"ג). ורועי
בהמה דקה. תן ישראל
וכן גולתן הרי תן שכניה
כוכבים ע"ז ג"ג. לא
מעלין אותן מן הבור.
אם נעלו לחיוב. אלא ימיתס
ימיתס ולא מורדין.
אחון לבר המיתא אחון
כידים וסם דלאו בני
מחילה ניהו. נח נה
אחורס הס (קמ"ט וס"ו).
ויכול הנהרף אל הריאה.
להצילו באחד מאבריו
ולא הצילו אלא בנפשו
(למ"ט ט"ו).

תורה אור השלם

- 1. ותשחת הארץ לפני
האלהים ותקולא הארץ
קמס: בראשית ו יא
2. וירא אלהים את
הארץ והנה נשחיתה כי
השחית כל בשר את
דרכו על הארץ:
בראשית ו יב
3. מן תשחיתון ועשייתם
לכם פסל תמות כל
פסל תבנית זכר או
נקבה:
דברים ד טו
4. שפר דם האדם בארץ
דמו יושפך כי בעלם
אלהים עשה את
האדם: בראשית ו י
5. כל רמש אשר הוא חי
לכם יתיה לאכלה כירק
עשב נתתי לכם את כל:
בראשית ג ג
6. אך קשר בנפשו דמו
לא תאכלה:
בראשית ד ד
7. ואתם פרו ורבו שרצו
בארץ ורבו בה:
בראשית ו ז
8. מהעוף למינהו ומן
הבהמה למינה מכל
רמש הארצה למינהו
שנים מכל יבא אילך
להיות:
9. איש איש אל כל שאר
בשרו לא תקרבו לגלות
שרו אנו יי: ויקרא יו ו
ואל בני ישראל תזכר
לאמר איש איש כי יקלל
אלהיו ונשא חטאו:
ויקרא כו טו
10. ואל בני ישראל
תאמר איש איש מבני
ישראל ומן הנהר
בישראל אשר יתן מורטו
למלך מות ימות עם
הארץ ויגמרו באבן:
ויקרא כ ב

ד' מלות. עבודת כוכבים והסוף עמהם:
עבודת כוכבים דברים שב"ד ישראל וכו'. הכי קאמר בלשון עבודת כוכבים אותם דברים שב"ד ישראל
ממיתין עליהם הוא כל עבודת שרדכן של עבודת כוכבים בן נח וקטור אפי' שלא דרכה בלוקמן בפירקין (דף ס:): אהרה שלם. כלומר
כל אהרה דמנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם ללא לייק כזו מנא למיתני מיתה גבי מיבני מיתות ואהרה בשאין בהן מיתה כלבני
ישראל: גלי רחמנא בחדא. בשפיכות דמים: על הגול. קך הוא מלות בני נח גב וגול וכן יפת תואר דהו נמי גול שגולין את אשמו
במלמטה: וכן כיוצא בהן. שאין ממס גול אלא דומין להם ולקמן מפרש להו: ישראל ככוסו מוסר. ללא משקו את רעך תמיד
(ויקרא יט) ולא כותי ומרדכינן [א] איכא למחן דאקר משום חילול השם בהגול בחדא (כ"ב דף ק"ג): משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל ככוסו
מוסר. וזו חנא גבי כותי בישראל בכותי פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי חנא
ברישא לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: הא כל היכא דליכא חיוב מיתס מסנא סנייה. בלשון חיוב
ומדנקט כהא לשון איסור ש"מ דווקא מנהו: היכי ליתני. לעולם הכא לאו דווקא איסור נקט אלא משום סיפא דקאשיא לך רישא מדלא
נקט נמי לשון איסור ש"מ דווקא תני להו התם לא מני למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בכותי מותר ולא מני מתני
ליה: ה"ג הכותי וכן רועי כהמה דקה ישראל. שמתמן גולתים שמרעיס בהמתן בשדות אחרים: לא מעלין ולא מורדין. לא מעלין
אחוס מן הבור להצילם מן המיתה ולא מורדין אותם לבור להמיתם בידים [אבל האידנא דין זה אינו טהר כי בעלו ד"טן: פועל
בכרם. ואוכל מן הענבים: כשעת גמר מלאכה. כגון ששכרו לצבור: הסיפא הוא. ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואלכלת
ענבים כנפשו ואל תלך לא תהן כשעה שאתה נוהן לכלו של בעל הבית אתה אוכל וצרייתא קתני ישראל בכותי מותר הא ישראל
בישראל אסור וכן כותי הכי אסור ליה מי איכא מירי דישאל ישראל שרי ויתמי אסור: אי לאו כשעת גמר מלאכה גול מעליא
הוא. וגול מנא ליה רישא: לערא כשעתא מי לית ליה. הלכך גול הוא אלא שאין צ"ד ישראל נוקטין להשיבו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל
בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (סס ה) והשיב את הגזילה אמרי דהשגון קרי גול ואידך לא אבל
בכותי דלאו בר השגון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בגול ולא גול ממש: ככוס שר
ככוסו כיוצא בו. כמתייה. וגבי כותי מוליא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בגול ולא גול ממש: ככוס שר
שכיר. דגול לא היי אלא בחוטף דבר מיד חבירו כדאמר צ"ק פטורה (דף עט:): מקרא דויגולו את המית מיד המלכי (ש"ב כג): כיוצא בו
בגנב נראה בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולא עליה קאי אלא אגול ויפת תואר: נהרג עליו. משום גול וחף על
פי שאין זו עובלת בעל דאישות אלא דוות בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שייחד ישראל לעבד עברי וכן
עליה כותי נהרג. ישראל בכותי מותר כותי שייחד שפחה לעבדו וכן ישראל וכן ישראל וכן ישראל וכן ישראל וכן ישראל וכן ישראל
ומותר לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחייבין עליה אשם: כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא סנא. האי מנא להציל
משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון (ה) נרדף שיתן להנצל עמו בנפשו של רוצח דלילו שופך דם כשגוג שפיכות
דמים גמור הוא אלא רחמנא חס עליה: ויכול. הנהרף באחד מאבריו של רודף כגון לקטע רגלו: ולא הציל. אלא הרגו:
נהרג